

ПРОТИВООБЩЕСТВЕНИ ПРОЯВИ И ПРЕСТЪПЛЕНИЯ НА МАЛОЛЕТНИТЕ И НЕПЪЛНОЛЕТНИТЕ ЛИЦА ПРЕЗ 2022 ГОДИНА

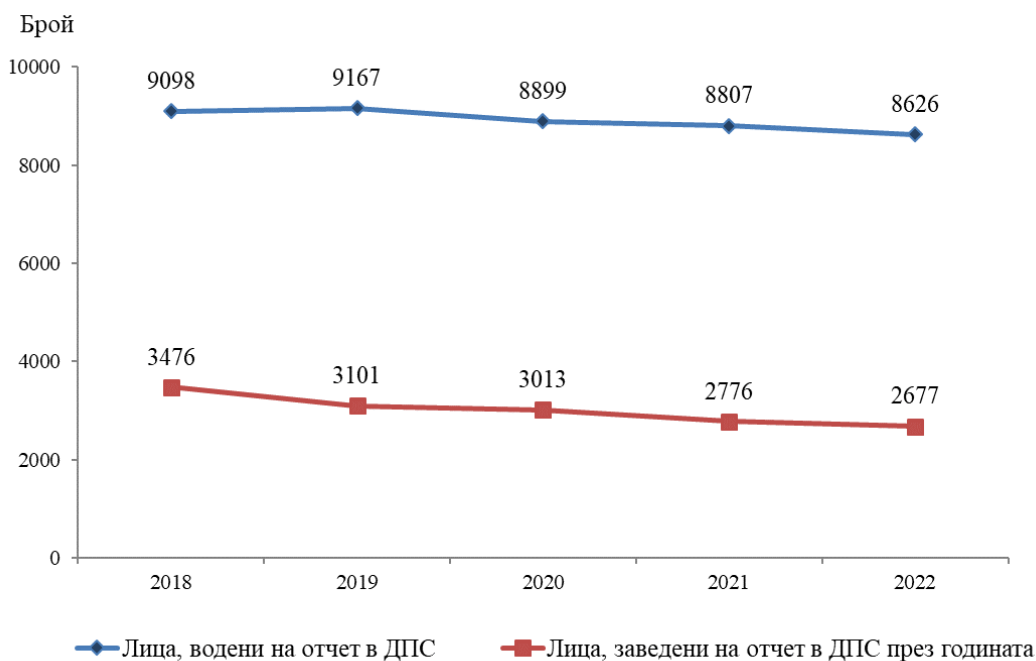
Малолетни и непълнолетни лица, водени, заведени и снети от отчет в детските педагогически стаи (ДПС) за извършени от тях противообществени прояви и престъпления

През 2022 г. на отчет¹ в детските педагогически стаи са водени 8 626 малолетни и непълнолетни лица за извършени от тях противообществени прояви и престъпления. В сравнение с 2021 г. броят им намалява със 181, или с 2.1%.

Основните характеристики на водените на отчет в ДПС лица са следните:

- непълнолетни (на възраст от 14 до 17 години) - 77.1%;
- малолетни (8 - 13 години) - 22.9%;
- момчета - 6 937 (80.4%);
- момичета - 1 689 (19.6%);
- учащи - 6 508 (75.4%);
- в криминогенна среда живеят 4 138 малолетни и непълнолетни (48.0%).

Фиг. 1. Малолетни и непълнолетни лица, водени и заведени на отчет в ДПС през периода 2018 - 2022 година



¹ Съгласно чл. 26, ал. 1 от Правилника за детските педагогически стаи малолетните и непълнолетните лица се водят на отчет за срок от 2 години, след което се снемат от отчет, ако през този период не са извършили повторно противоправни деяния.

Коефициентът на водените на отчет в детските педагогически стаи малолетни и непълнолетни лица през 2022 г. е 1 372 на 100 хил. души от средногодишното население на възраст 8 - 17 години.

Броят на **заведените на отчет¹ в ДПС през 2022 г.** малолетни и непълнолетни е 2 677, или 31.0% от всички водени на отчет лица, като 76.0% от тях са непълнолетни. В сравнение с 2021 г. броят на новозаведените намалява с 3.6%.

През 2022 г. **снети от отчет в ДПС** са 2 513 малолетни и непълнолетни лица, или 29.1% от водените на отчет през годината:

- поради поправяне на поведението - 1 346 лица (53.6%);
- поради навършване на 18-годишна възраст - 1 089 лица (43.3%);
- на други основания - 78 лица (3.1%).

1. Малолетни и непълнолетни лица, снети от отчет в детските педагогически стаи

	2021		2022	
	общо	в т.ч. поради поправяне	общо	в т.ч. поради поправяне
Общо за страната	2599	1342	2513	1346
Момчета	2110	1061	2123	1107
Момичета	489	281	390	239
Малолетни (8 - 13 г.)	193	184	187	174
Момчета	160	152	147	136
Момичета	33	32	40	38
Непълнолетни (14 - 17 г.)	2406	1158	2326	1172
Момчета	1950	909	1976	971
Момичета	456	249	350	201

Противообществени прояви

За извършени противообществени прояви през 2022 г. през ДПС са преминали 5 002 малолетни и непълнолетни. От тях момчетата са 3 365, или 67.3%, а момичетата - 1 637 (32.7%).

Разпределението на преминалите през ДПС по някои видове противообществени прояви е следното:

- бягство от дома (от вкъщи), от специализирана институция или от социална услуга от резидентен тип - 880 лица (17.6%);
- прояви на насилие и агресия - 703 малолетни и непълнолетни (14.1%);
- тормоз - 423 лица (8.5%);
- повреждане на обществена и/или частна собственост - 419 лица (8.4%);
- употреба на психоактивни вещества - 404 лица (8.1%);
- непристойно и/или хулиганско поведение на обществено място - 335 лица (6.7%);
- скитничество и просия - общо 91 лица (1.8%).

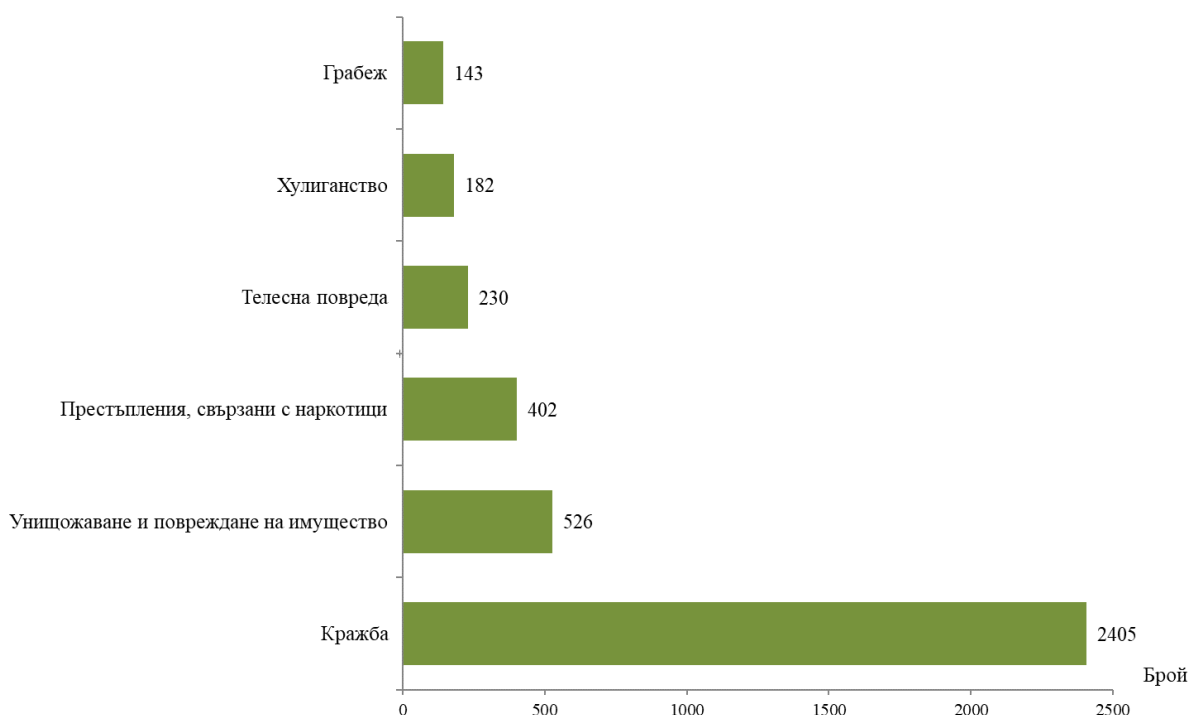
¹ Включват се всички малолетни и непълнолетни лица, които са били новозаведени на отчет в ДПС през календарната година.

Извършени престъпления

През 2022 г. малолетните и непълнолетните лица, преминали през ДПС за извършени престъпления, са 4 388.

Кражбите на имущество са най-разпространените престъпления, извършвани от лицата на възраст 8 - 17 години. Извършители на кражби са 2 405 лица, или 54.8% от всички малолетни и непълнолетни, преминали през ДПС за извършени престъпления. Най-висок е делът на извършителите на кражби от магазини или други търговски обекти - 37.7% (907 лица), следват кражби от домове - 21.5% (517 лица), и взломни кражби - 6.6% (159 лица).

Фиг. 2. Малолетни и непълнолетни лица, преминали през ДПС, по някои видове престъпления през 2022 година



Малолетни и непълнолетни, пострадали от престъпления

През 2022 г. в ДПС са регистрирани 1 163 пострадали от престъпления лица на възраст 8 - 17 години, от които 685 (58.9%) са момчета и 478 (41.1%) - момичета. Малолетните пострадали лица са 38.3%, а непълнолетните - 61.7%.

Сред жертвите на престъпления най-много са малолетните и непълнолетните, пострадали от кражби на имущество - 494 лица (42.5%). Следват пострадалите от нанесени телесни повреди - 229 лица (19.7%), от блудство - 75 лица (6.4%), и от грабежи - 56 лица (4.8%). Регистрираните в ДПС случаи на деца, жертви на изнасилване и на опит за изнасилване, са 10 (0.9%).

Дейност на местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните

През 2022 г. местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните **са образували** 4 898 възпитателни дела, от които 3 993 (81.5%) са по предложения на органите на прокуратурата. Броят на **решените дела** през годината е 4 557, като от тях в срок до един месец са решени 2 496 дела, или 54.8%. **Прекратени** са 362 дела, или 7.4% от образуваните възпитателни дела. В края на 2022 г. **са останали несвършени** 244 дела.

През отчетната година местните комисии са наложили 7 078 **възпитателни мерки** в съответствие с чл. 13, ал. 1 от Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните на 5 326 лица на възраст от 8 до 17 години за извършените от тях 5 607 общественоопасни деяния¹.

Най-често налаганите възпитателни мерки са:

- предупреждение - 3 185 мерки (45.0%);
- поставяне под възпитателен надзор на обществен възпитател - 1 473 възпитателни мерки (20.8%);
- поставяне под възпитателен надзор на родителите или на лицата, които ги заместват, за полагане на засилени грижи - 966 мерки (13.6%);
- задължаване да участва в консултации, обучения и програми - 572 мерки (8.1%);
- задължаване на непълнолетния да извърши определена работа в полза на обществото - 283 мерки (4.0%).

Основните характеристики на лицата на възраст 8 - 17 години с наложени възпитателни мерки през 2022 г. са следните:

- малолетни са 1 828 (34.3%), а непълнолетни - 3 498 (65.7%);
- момчетата са 4 335 (81.4%), а момичетата - 991 (18.6%).

В структурата на общественоопасните деяния, за които са наложени възпитателни мерки през годината, най-голям е относителният дял на извършените престъпления - 3 492 (62.3%), следвани от противообществените прояви - 1 740 (31.0%), и административните нарушения - 375 (6.7%).

¹ Общественоопасните деяния включват извършените от лицата противообществени прояви, престъпления и административни нарушения.

Методологични бележки

Статистическото изследване на противообществените прояви и престъпления на малолетните и непълнолетните осигурява информация на базата на годишни данни за лицата, водени, заведени, снети и преминали през детските педагогически стаи, лицата с наложени възпитателни мерки за извършени общоопасни деяния, както и за пострадалите малолетни и непълнолетни от престъпления. Източник на информацията са местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.

Обект на наблюдението е дейността на местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.

Единици на наблюдение са малолетните и непълнолетните, извършителите на противообществени прояви и престъпления.

Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните е компетентен орган, който разглежда възпитателни дела, привежда в изпълнение наложените мерки съгласно Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (ЗБППМН) и осъществява контрол по изпълнението им.

Малолетни лица са лицата на възраст от 8 до 13 навършени години.

Непълнолетни лица са лицата на възраст от 14 до 17 навършени години.

Противообществената проява е деяние, което е общественоопасно и противоправно или противоречи на морала и добрите нрави.

Детските педагогически стаи са специализирани заведения, които участват в превенцията на престъпността и противообществените прояви, извършени от малолетните и непълнолетните.

В броя на водените на отчет в ДПС през годината се включват малолетни и непълнолетни, които са извършили престъпления и/или противообществени прояви; осъдени са за престъпления от общ характер; освободени от поправителните домове (ПД); освободени от ВУИ; освободени от социално-педагогическите интернати (СПИ). Малолетните и непълнолетните лица се водят на отчет в ДПС за срок от 2 години, след което се снемат от отчет, ако през този период не са извършили повторно противоправни деяния. В броя на водените на отчет в ДПС **не се включва** броят на малолетните и непълнолетните, които са **преминали през ДПС**.

В броя на заведените на отчет в ДПС през годината се включват малолетни и непълнолетни лица, които са новозаведени през отчетната година.

В броя на снетите от отчет в ДПС през годината се включват малолетни и непълнолетни лица, които през отчетната година са отпаднали от отчет, като е посочена причината за снемане от отчет.

В броя на преминалите през ДПС се включват малолетни и непълнолетни лица, които са извършили незначителни деяния, за които еднократната намеса на полицейски органи е била достатъчна и няма основания за тяхното завеждане на отчет в ДПС.

Възпитателна мярка е алтернативна на наказанието мярка за възпитателно въздействие спрямо малолетен или непълнолетен, извършил противообществена проява, и непълнолетен, освободен от наказателна отговорност по чл. 61 от Наказателния кодекс, и се налага с цел преодоляване на отклоненията в поведението, предотвратяване на бъдещи нарушения и интеграция в обществото.

В броя на малолетните и непълнолетните лица с наложени възпитателни мерки се включват всички малолетни и непълнолетни, извършителите на противообществени прояви, престъпления или административни нарушения, спрямо които са наложени възпитателни мерки



съгласно ЗБППМН. С оглед на деянието може да се наложи **повече от една** възпитателна мярка с изключение на възпитателните мерки „настаняване в СПИ“ и „настаняване във ВУИ“.

В броя на малолетните и непълнолетните лица, пострадали от престъпления, се включват лицата, пострадали от различни видове престъпления по местоизвършване на деянието, а не по местоживеене на лицата.

Допълнителна информация относно методологията и данните от наблюдението за дейността на местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните е публикувана на сайта на НСИ (<http://www.nsi.bg>), раздел „Правосъдие и престъпност“, както и в Информационна система ИНФОСТАТ (https://infostat.nsi.bg/infostat/pages/module.jsf?x_2=63).